

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 355/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Šramkom, Mýto pod Ďumbierom 261, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16Co/32/2024-194 z 19. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. apríla 2025 a doplnenou 8. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom krajského súdu. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou proti žalovanému maloletému [REDAKOVANÉ] domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k sporným nehnuteľnostiam, ktoré nadobudli každý v podiele $\frac{1}{2}$ k celku z titulu dedenia po svojom otcovi a ktoré užíva výlučne žalovaný so svojou matkou. V žalobe navrhoval, aby súd prikázal nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalovaného a zároveň ho zaviazal zaplatiť sťažovateľovi finančné vyrovnanie 90 000 eur, resp. aby súd nariadil predaj nehnuteľností a výtťažok rozdelil podľa veľkosti podielov. Okresný súd Banská Bystrica uznesením č. k. 2C/55/2022-29 z 21. októbra 2020 priznal sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdneho poplatku 50 %. Rozsudkom z 10. januára 2024 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania

v rozsahu 100 %. Okresný súd dospel k záveru, že (1) reálna deľba domu by bola pre spoluvlastníkov prakticky nerealizovateľná (vysoké náklady a nedostatok finančných prostriedkov na ich úhradu), že (2) žiadna zo strán sporu nedisponuje finančnými prostriedkami na poskytnutie primeranej náhrady ustupujúcemu spoluvlastníkovi, a (3) zistil danosť dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré nebolo možné pristúpiť k nariadeniu predaja nehnuteľností a rozdeleniu výťažku. Záujem žalovaného na zachovaní spoluvlastníctva (osobné väzby maloletého sedemročného žalovaného, ktorý v nehnuteľnosti býva od narodenia bez inej možnosti bývania, vysoké náklady a menší výťažok pri predaji nehnuteľnosti v exekúcii) podľa jeho názoru prevyšuje nad záujmom sťažovateľa na jeho zániku (má zabezpečené bývanie, v čase rozhodovania je študentom na strednej škole, nepreukázal, že má aktuálny skutočný záujem osamostatniť sa, dôvodom podania žaloby je „len“ získanie finančnej náhrady).

3. Na základe odvolania podaného sťažovateľom krajský súd napadnutým rozsudkom (ktorý nadobudol právoplatnosť 7. februára 2025) rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Sťažovateľ podal 4. apríla 2025 dovolanie iba proti výroku o náhrade trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie a nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku a svojvoľu krajského súdu pri aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka i Civilného sporového poriadku popierajúcu ich účel a význam.

6. Ústavná sťažnosť je koncipovaná ako poznámky ku konkrétnym odsekom odôvodnenia napadnutého rozsudku, s ktorými sťažovateľ vyjadruje svoj nesúhlas, resp. nespokojnosť. Poukazuje napríklad na zmätočné formulácie použité v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých nie je zrejmé, aký záver možno vyvodiť z vyjadrenia žalovaného (či sporné nehnuteľnosti chce alebo nechce), dôvody na strane žalovaného boli okresným súdom formulované len všeobecne (osobné pomery, vek a odkázanosť na starostlivosť) a krajský súd sa s nimi len stroho stotožnil. Pripomína, že zamietnutie žaloby pre existenciu osobitných dôvodov je výnimkou zo zásady zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, musí ich zistiť súd, sťažovateľ preto nemohol byť v dôkaznej núdzi (čo sa týka vyvrátenia tvrdení zákonnej zástupkyne žalovaného o jeho osobných pomeroch, resp. že žalovaný jeho podiel nechce). Sťažovateľovi ďalej nie je známe, z akého právneho predpisu mu vyplýva povinnosť preukazovať dôvody na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Krajský súd sa nevysporiadal ani s odvolacou námietkou, že okresný súd nevyhodnotil dôkaz – vyhlásenie notára.

7. V konaní (od jeho začiatku) zároveň existovala procesná prekážka, keďže maloletému žalovanému mal byť v konaní ustanovený opatrovník. Túto povinnosť nemožno posudzovať podľa výsledku sporu. Sťažovateľovi neboli v odvolacom konaní doručené všetky písomnosti protistrany a nemohol sa k nim vyjadriť.

8. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov by bolo podľa sťažovateľa spravodlivé aplikovať výnimku zo zásady úspechu v jeho prospech tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu

trov konania. Sťažovateľ je študent, nemá iný majetok okrem sporných nehnuteľností. Vo svoj prospech uvádza judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 425/2016) i samotného krajského súdu (15Co/77/2024).

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza ako dôvody hodné osobitné zreteľa, pre ktoré nepodal dovolanie aj proti potvrdzujúcemu výroku v časti zamietnutia jeho žaloby, výšku súdneho poplatku za podané dovolanie (približne 10 000 eur) a jeho majetkové pomery a finančné možnosti, keďže je študentom strednej školy. V prípade neodpustenia a nezaplatenia súdneho poplatku s následkom zastavenia konania (nie zamietnutia či odmietnutia dovolania) by sťažovateľovi uplynula procesná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Pri jej posudzovaní ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

12. Z princípu subsidiarity súčasne vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (I. ÚS 96/2022).

13. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu (iba) v časti potvrdzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania sťažovateľ podal dovolanie. Zistená skutočnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených práv výrokom napadnutého rozsudku v tejto časti.

14. V okolnostiach prejednávanej veci je zároveň zrejmé, že s ohľadom na charakter sťažnostnej argumentácie, ktorou sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie, ako aj arbitrárnosť

napadnutého rozsudku krajského súdu, mal sťažovateľ na ochranu označených práv k dispozícii účinný prostriedok nápravy v podobe dovolania aj proti časti potvrdzujúceho výroku o zamietnutí jeho žaloby [k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP pozri napr. I. ÚS 442/2024, I. ÚS 196/2021], čo napokon ani nespochybňuje, no dovoľával sa aplikácie § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Sťažovateľ vymedzil ako dôvod hodný osobitného zreteľa údajný nedostatok finančných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku za podanie dovolania. Na prekonanie tejto prekážky prístupu k súdu slúži osobitný inštitút, žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (aj v dovolacom konaní) podľa § 254 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu, ktorá je v konečnom dôsledku odrazom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, vyplýva, že ústava ani dohovor negarantujú právo na bezplatné súdne konanie. Uloženie poplatkovej povinnosti v súkromnoprávných sporoch nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu. Na druhej strane, ak všeobecný súd zastaví (ukončí) súdne konanie z dôvodu, ktorý je ústavne a dokonca i zákonne nekonformný, odníme strane civilného súdneho konania právo na súd (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1010.). V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že aj v základnom konaní pred všeobecnými súdmi bol sťažovateľ oslobodený od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 50 % (bod 2 rozsudku okresného súdu). Z rozhodovacej praxe je ústavnému súdu známe, že právny zástupca sťažovateľa sa na ústavný súd opakovanne obracia bez toho, aby podaniu ústavnej sťažnosti predchádzalo podanie dovolania (napr. IV. ÚS 544/2020, I. ÚS 196/2021, III. ÚS 163/2020, III. ÚS 96/2023, III. ÚS 120/2020). V poslednom menovanom prípade ústavný súd výslovne upustil od formálnej požiadavky vyčerpania právnych prostriedkov na ochranu základných práv a slobôd sťažovateľov, čo v bode 25 uznesenia o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie č. k. III. ÚS 120/2020-12 z 2. apríla 2020 náležite odôvodnil. V okolnostiach prejednávanej veci však prítomnosť takých závažných okolností (strata vlastnej nehnuteľnosti, príp. značná strata finančných prostriedkov) nenachádza. Zároveň napriek výslovnému zneniu § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ svoje finančné pomery žiadnym spôsobom v ústavnej sťažnosti ani jej prílohách nepreukazuje.

16. Okolnosť, ktorú sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vymedzil, je subjektívneho charakteru a nemožno ju vnímať ako dôvod hodný osobitného zreteľa pre nevyčerpanie dovolania ako právneho prostriedku, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovateľ mal k dispozícii osobitný inštitút právnym poriadkom ustanovený práve pre prípad preukázaného nedostatku finančných prostriedkov potrebných na úhradu súdneho poplatku za podanie dovolania. Uvedená okolnosť preto nemá dopad na záver o neprípustnosti ústavnej sťažnosti v časti potvrdzujúceho výroku rozsudku krajského súdu o zamietnutí jeho žaloby. Ústavný súd pritom opakuje, že ak by všeobecný súd zastavil súdne konanie z dôvodu, ktorý by bol ústavne či zákonne nekonformný, odňal by tak strane civilného súdneho konania právo na prístup k súdu.

17. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže na jej prerokovanie nemá právomoc a v časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu